

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

Esse peregrinu[m].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

ipso me monuit, ne multum difficiles, sed verò prudentes in similibus se exhibeant Confessarii.

7. Sed redeo ad difficultatem posteriorem indicatam in titulo: An Missa omitti possit sine culpa die festo, propter lucrum, quod mihi cessaret, si Missa adesset? Communis hæc mihi videtur quæstio, cum in eodem die festo propter lucrum notabile, possit quis operibus servilibus vacare? & ut affirmative de ea respondebimus *infra*, cap. 3. §. 2. num. 8. sic & affirmative propter eandem rationem de hac erit sentiendum; rationem utriusque doctrinæ *ibidem* proferemus.

Charitas.

8. Quartò, Excusat titulus charitatis: ut quando non potest quis Missa interesse, & infirmo assistere, qui vel periculum subiret, vel medicamentis opportuno careret tempore; vel solus relictus laborem, animique anxietatem pateretur. Ad eundem titulum reducitur, quando femina sciens se argenter amari à juvene, qui præsto est in Ecclesia, à Missa abstinere; excusantur enim propter charitatem, ne scilicet labatur proximus. Ita Suar *loc. cit. sect. 6. §. quartum caput*: (licet à Joan. Sanch. in *select. disp. 37. n. 2. & 8. & disp. 2. n. 26. fin. Diana part. 5. r. 7. resol. 22. citante Granado*; hanc non excusati sciam; quia propter scandalum passivum non sunt omittenda opera præcepti) puto tamen illam non teneri ad ejusmodi Missæ omissionem; quia potest sequi hanc posteriorem sententiam, quæ certè probabilis est; & ex alia parte hoc non est scandalum datum, sed acceptum, quod homo non tenetur vitare cum tanto detrimento amissionis Missæ. Ita Suar *ibid.*

Consuetudo.

9. Quintò; Consuetudo introducta excusationem merito affert: Ejusmodi est illa, quæ mulieres post partum, habitamque ex parte salutem, aliquot dies se domi continent; & quæ filix, vel uxores, fororæve ob defunctum domo non egrediuntur; in quo certè consuetudo patriæ, præsertim in ejusmodi dierum numero discernendo, est attendenda. Pariem modo excusantur in Regno Neapolitano, præsertim Aquilæ, virgines nobiles, quæ nunquam exeunt à domo. Ita March. *loc. cit. aum. 12.* quæ quidem consuetudines essent prorsus extirpandæ, sed donec ab Episcopis tolerantur, non videntur esse damnandæ.

Peregrini.

10. Sextò; Excusanturne iter agentes, & Peregrini, qui transiunt per locum, vel in locum se conferunt, in quo celebratur festum de præcepto, si in loco suæ habitationis festum ejusmodi non celebretur? Respondeo, ij, qui sunt in transitu prandendo, v.g. vel ibi pernoctando, etiamsi una, vel altera nocte ibidem hæreant, non obligantur audire Missam. Ita Coninch. *quæst. 49. de Euchar. art. 4. d. 3. num. 114.* Contra, si ibidem permassent per majorem anni partem, obligantur. Ita idem *ib. n. 715.* lege Sanch. *de matrim. lib. 3. d. 18. & in dec. lib. 1. cap. 12. pag. 1. Eccl. præc. lib. 1. cap. 7. num. 3.* Suar. *tom. 1. de Relig. tr. sub. 2. cap. 24.* Ratio utriusque est, quia omnes tenentur legibus Communitatis, cuius sunt partes; at in prior casu partes non sunt ij, qui jam modico tempore in ea Communitate permanent; sunt in posteriore: Quod dictum est de Missa, dictum est propter paritatem rationis de faciendis operibus servilibus & de jejuniis: remota tamen scandalo quod in his contingere possit.

11. Quid, si nec majore anni parte, nec una, vel altera nocte, sed per octo, decem, viginti dies ibidem peregrinus commoraturus sit? Respondeo. Mihi satis fuit præscribere illos duos terminos, sub quibus certò urget, vel non urget obligatio: cæterum in casu nunc propostito Joan. Sanch. *n. 4 in select. disp. 54. n. 31.* citans Thomam Sanchez, aliosque, docet non teneri, dummodo is non maneat, seu non habeat animum ibi manendi per majorem partem anni. Ratio est sæpè dicta: quia pere-

grini non tenentur legibus loci, per quem transiunt vel in quo per modum hospitij reperiuntur. At Suar. *tom. 1. de Rel. tract. 2. lib. 2. re. 14. n. 7.* aliique apud Joan. Sanch. citantur; docent teneri, quia secus nimis concederetur peregrino; nam etiam per quatuor, vel quinque menses non teneretur, eo prætextu, quod ibi non remaneret, seu manere nollet pro majore parte anni.

12. Afferamus aliud oppositum: Si enim contra, in loco tuæ habitationis sit festum de præcepto, non sit autem in loco, quo per transitum accedis, teneberisne manere ante discessum audire sacrum? Respondeo, Si præcederis à tuo loco, non obligaris. Ita Coninch. *ibid. n. 109. fine.* Ratio est, quia exeundo ex loco, ubi aderit præceptum, illud à te executis (neque enim leges particulares obligant extra Territorium) etiamsi de industria, ut non audias sacrum, ut non jejunes, ut servilia opera exerceas, ab eo loco discedas: fagis enim sic legitime legis onus, sicuti ij, qui dispensationem petunt, non verò violas. Ita Doctores *passim* apud Cast. *de legibus tract. 1. d. 1. part. 2. §. 5.* At difficultas est, si eodem mane, vel it quis exire à loco, ubi præceptum urget audiendi sacrum, & in locum, ubi non urget, pervenire. Nonnulli, ut Coninch. *ibid. num. 106.* Suar. *ibid. cap. 11. num. 9.* & Casil. Pont. *lib. 5. de matrim. cap. 8. num. 6.* docent, obligari Missam audire; quia ante professionem jam erat præcepto strictus; ergo, si ejusmodi obligationi non satisfacit, perveniendo ad locum, ubi non est festum, peccabit, cum suam obligationem non adimpleat. Nonnulli resoluunt, non obligari, etiamsi de industria modo dicto non faciat, dummodo ad locum, ubi non est festum, perveniat antequam ultimum sacrum ibi peragendum nempe ante meridiem: Ita Sanchez *loc. cit. Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 8.* Salas, Joan. Sanch. quos citat, sequiturque Castro Pal. *l. c. n. 8.* Ratio præcipua est, quia in proprio loco poterat differre auditionem Missæ usque ad meridiem, sit certum est: cum igitur discesserit, inque illum locum pervenerit intra illud tempus, in quo nulla est obligatio, poterit se illius loci moribus conformare, & à Sacro, ut etiam à jejuniis, atque abstinentia servilium se liberare. Utramque sententiam ut probabilem amplectimur.

13. Si in tuo territorio servatur festum peculiare v.g. S. Rochi, & in alieno territorio servetur aliud festum peculiare, v.g. S. Hyacinthi; si te in alienum hoc territorium transieris ante meridiem transferas, non obligaris probabiliter audire Sacrum. Sic Joan. Sanch. *disp. 54. n. 3. circa fin. contra Thom. Sanch. & Granad. ibid. cit.* quia non ex vi legis tui territorij, si quidem jam existi ab illo, & leges peculiare extra non obligant: nec ex vi legis alieni territorij, quia ibi tu es peregrinus; ergo, &c.

14. Vagi, hoc est, qui nullam certam habent habitationem, donec vagi sunt, non tenebuntur audire Missam in festis particularibus Civitatum: Sic Joan. Sanch. *ibid. num. 34.* alios citans; quia jam non sunt ibi commorantes per majorem anni partem, juxta dicta *num. 11.* ut supponimus. In festis particularibus, diximus jam in universalibus Ecclesiæ; eos teneri nulla est dubitandi ratio.

Confessio mortalium Sacramentalis à te facienda.

15. Aliena dixi, à te, nam si, ut fiat à moribundo confessio, tu Sacerdos omittas Sacrum, si tempus aliud non suppetit, te excusari à Sacro non est dubium ex dictis *n. 8.* sicuti nec est dubium, te obligari, si tempus suppetat.

16. Dixi rursus (mortaliter) nam cum confessio venialium, quod etiam reducuntur mortalia, aliàs absoluta, non sit de præcepto, Missæ autem auditio de præcepto sit, non poterit relinqui Sacrum die festivo, ut illa confitearis.

17. De mortalibus igitur aliàs non absolutis, est quæstio. Et quidem Suar. *tom. 3. in 3. d. 88. sect. 6. vers. septimum caput*: neque confessionem hanc, neque concionem putat, esse excusationem aptam ad omittendum Sacrum, etiam

quando occurrit moralis necessitas, ut quando
habetur Confessoris copia, & non habebitur po-
tenter, quia Confessorius dicitur, siue, quia pater, vel
matris, vel filii, vel uxoris, vel alius, vel Ecclesiam.
Sed certe, sicuti Suario assensit de concione
dicitur Angelus, Suar. l. c. quia hæc non est
obligatio necessaria, ita ab eodem discendo, de confes-
sione necessaria, non quidem unius,
sed aliorum, ea, quæ à me alibi c. r.
Moralium §. 6. n. 24. dicta sunt in eo casu, quo quis gra-
vis peccatis refertis, nec habet Confessarium poten-
ter, ut ea absolueret.

Ratio nostræ doctrinæ, quam merito sequitur Bauci,
§. 1. Primò, quia, licet per contritionem
dicitur, quod peccatum, id tamen medium est difficile, &
alibi parte diu permanere in inimicitia Dei, valde est
periculosum, cum, qui à damno possidet, facile in
periculum prolabatur, juxta vulgatum illud S. Grego-
rii: Peccatum, quod per penitentiam non diluitur, mor-
talis ad aliud trahit. Secundò, quia DD. pro necessita-
tibus valde hac inferioribus, excusant à Missæ auditi-
one, ut hæcenus vidimus: ergo non est hæc, de qua nunc
loquimur, improbanda. Tertiò, ex charitate excusamus
loquimur, improbanda. Tertiò, ex charitate excusamus
videns, peccat, & non excusabimus, ut illa ipsa à se pec-
catum excuset, divinamque sibi ascripserit, ut super
ita nequaquam differat?

§ III. Quidam ad hoc præceptum pertinencia.

Vbi:

De Obligatione non ponendi impedimenta ad
Sacrum audiendum.

Averte denique breviter quinque. Primò, eum,
qui rationabiliter excusabitur ab assistentia Mis-
sæ, non teneri fundere orationem aliquam loco illius.

Secundò, omittentem cum culpa Missam die festo,
penam mortalem, nullam incurrere penam.

Tertiò, præter Missam in die festo, non adesse obli-
gationem audiendi concionem, vel alterius boni operis
faciendi. Ratio horum trium est, quia de his nullum ap-
paret præceptum. Ita Navar. cap. 1. n. 7. Sylv. v. Dominica,
quæst. 2. aliique.

Quartò, docuimus in opusculis 3. de Sacrific. Missæ lib. 3.
cap. 6. §. 2. lege item opusculi 2. de comm. §. 4. n. 37. eum, qui
vane diluculo potest audire sacrum, prævidetque non
posse sub meridie, obligari audire diluculo: quia præ-
cepti obligatio tunc jam adest, urgētque toto tempore
matutino: id quod nunc recoluisse si satis.

Quintò, quid dicendum est de ponente impedi-
mentum? Potestne quis licet se in negotium, v. g. aliquid
grave implicare, vel in aliquem locum distantem ab Ec-
clesia discendere, in quo prævidet non posse die festi
Missam audire?

6. Dico primò, posse, tempore à die festo remoto,
etiam eo fine, ne audiat, seu ne teneatur audire Sacrum,
ita Casti. 1. d. 1. §. 1. de l. p. 12. Sanch. lib. 1. in Decr. 15. Me-
noll. 1. d. 4. de l. dub. 27. Ratio est, quia tunc præceptum
alibi non obligat, nec est in proximo, ut supponimus. Er-
go ponendo etiam cum illa intentione impedimentum,
non tam censetur ponere impedimentum executioni
præcepti, quam se eximere à præcepto, seu effugere, ne
obligetur ad præceptum; quod quamvis, non sit univer-
sale in omnibus præceptis, & in omnibus impedi-
tis, videtur in his præceptis humanis, quæ non cum tan-
to rigore obligant, ut est præceptum de Missa, de Jeju-
nio, & similibus, & in his impedimentis temporalibus.
Non ob simili modo, qui exit à loco, ubi est aliqua lex,
v. g. Jejunij, & se etiam cum intentione non jejunari
conferat ad locum, ubi ea lex non adest, non legem trans-
greditur, sed legem ipsam à se legitime sine peccato ex-
curre fatigat: Idem evenit in eo, qui dispensationem à
lege legitime petit, exemptionem enim à lege petit,

non verò inobservantiam. Idem ergo in casu nostro.

7. Dico secundò, non posse quempiam impedi-
mentum ponere eodem die festo, vel festi proximo, quo
positum non valeat interesse sacro. Ratio est, quia eodem
die, vel tempore proximo, quod moraliter, & humano
modo ad eundem diem pertinere videtur; urget præce-
ptum, & consequenter obligatur fidelis tollere impedi-
menta executioni præcepti per se obstantia; qui enim
obligatur ad finem, obligatur ad media per se, & proxi-
mè necessaria ad illum consequendum; ergo multò ma-
gis obligabitur ad illa impedimenta de novo non po-
nenda: quis enim non censetur, te nolle audire Sacrum,
& non obedire præcepto, si eodem die à loco, ubi Missa
adest recedas, atque ad alium, ubi nulla inveniendi est
Missæ, sine necessitate te conferas? Ita nos Opusc. 3. de
Sacr. Miss. cap. 6. §. 1.

De his duobus dictis fusi Diana p. 10. n. 14. resolut. 1. r.
ad meam sententiam. Loquitur autem ipse de ludente
pila, an sic defessus obligetur jejunare? Scio Januarius
p. p. resol. 53. & 54. dicere, se ludo defatigantem, vel phar-
macum sine necessitate sumentem in die jejunij, non
peccare, non jejunando, etiam ad finem non jejunandi
ea suscipiat, scio, inquit, id, sed certe ejus rationes ad li-
bram expensæ probabiles nequaquam apparent.

8. Adhuc tamen vellicat me quidam scrupulus; quan-
tānam propinquitas desideratur, ut iudicetur impedi-
mentum esse positum tempore proximo ipsius diei præ-
cepti, atque adeò, ut sic censetur moraliter esse positum
in eodem die, quo urget præceptum, de quo loquimur in
hoc num. 7. non verò censetur esse positum anteceden-
ter, de quo num. 6. loquuti sumus.

Prævisio carentia Missæ an obstat venatum
ire cupienti.

9. Id expeditius explicabitur, si proposuero casum,
de quo olim fuerunt interrogati duo quidam ex nostris
Patribus, dum ego in eodem, quo illi, collegio adoles-
cens versarer, meoque more jam tum omnia ferè similia
ad futurum tempus, etiam scripto reservabam. Quidam
ex congregatione nobis selecti adolescentes, ad fe-
ras in remoto nemore venandas se egressuros, ut sit, ex
compacto decreverunt; quo in nemore opportunitas
audiendi sacrum die festo ne quaquam suppetebat. Age-
batur autem dies Veneris illius hebdomadæ; & die con-
sequenti iter arripere eum ingrederent, interrogaverunt
à Patre sodalitatis Præfecto, an illis id liceret, quan-
doquidem fore prævidebant, ut die Dominico instanti,
in eo loco Ecclesiæ remotissimo, Missæ non essent in-
terfuturi? Respondit Pater, sine culpa licere, quia nunc
(aiebat) hoc est, die Sabbati, non est in præcepto audi-
tus Missæ; die autem Dominico propter remotam ab
Urbe distantiam, excusatio aderit satis legitima; pote-
ris ergo tui hodie vestra libertate egrediendi, quò libue-
rit. Profectò, si vobis ad venandum hoc die proficiscendi
venia non daretur, nec simili die concederetur volunta-
rio Peregrino posse iter prosequi, vel suscipere; nec mer-
catori diviti posse navem conscendere, & à portu solve-
re, nec Dominus nulla necessitate oppressus ad sua prædia
diebus festum immediate præcedentibus se conferre:
quæ tamen, & similia Fidelibus interdiceret, durum esset,
& rigorosum nimis. Hæc ille. Verum, adolescens qui-
dam ex illis, paulò cæteris religiosior, hujus Patris con-
silio non acquiescens. Patrem Rectorem ejusdem Colle-
gij, quid de hoc ipse sentiret, interrogavit: qui nequa-
quam licere respondit. Addiditque rationem quia, quam-
vis die Sabbati (dicebat) quando paratur profectio,
non appareat præceptum; instat tamen, atque in proxi-
mo urget, & consequenter adest præceptum moraliter.
Nam fac, velle quempiam exire ab Urbe una hora ante
mediam noctem, quæ diem Dominicum præcedit, nul-
lus non illum reum faciet præcepti; quia ita est in pro-
ximo tunc præceptum, ut moraliter adesse censetur:
sed etiam moraliter adesse censetur die præcedenti, id
est, toto Sabbato: ergo pariter reus erit censendus; si
tunc